

wordt mede door niemand ontkend. Hij, die „de Vader der nieuwere theologie” wordt genoemd, staat in die betrekking meer bijzonder tot dit deel, naar zijn oordeel „de kroon der theologische wetenschap.”⁽⁴⁾

Wij zullen dus wel doen met te vragen: uit welk materieel beginsel, uit welke grondgedachte heeft hij haar afgeleid? Hij zelf geve ons het antwoord:

„Die Praktische Theologie ist die Technik zur Erhaltung und Vervollkommnung der Kirche.”⁽⁵⁾

Ingewikkeld worden wij dus verwezen naar zijne beschouwing van de kerk.

Wat is die kerk volgens *Schleiermacher*? Waaraan heeft zij haar ontstaan te danken?

De kerk is eene vereeniging van menschen door de drijfkracht van hun godsdienstig leven te zamen gebracht. Zij is bij gevolg uit den aard zelve van dat leven geboren.⁽⁶⁾

Waardoor wordt zij onderhouden?

Door het ambt, dat van zelf moet ontstaan, omdat sommige leden der kerk geschikt zijn als leiders op te treden, terwijl het in het belang der anderen is zich door hen te laten leiden. In de Apostolische eeuw hadden niet allen in gelijke mate het voorrecht gehad met den Heiland te verkeerem; en ten allen tijde verschilt de mate van kennis, van inzicht, van geestelijk leven.⁽⁷⁾

De Praktische Theologie nu leert „den ambt dragers de gemoedsbewegingen, die in de kerk ontstaan, onder de tucht eener verstandige leiding te brengen.”⁽⁸⁾

De kerk is bijgevolg uit en door den mensch, en de Praktische Godgeleerdheid doet ons de wet van hare ontwikkeling

⁽⁴⁾ Palmer „Pastoraal Theologie”. Godgeleerde Bibliotheek. Utrecht 1866. Bladz. 6.

⁽⁵⁾ „Die Praktische Theologie nach den Grundsätzen der Evangelischen Kirche.” Dr. Friedrich Schleiermacher. Berlin 1850. Bladz. 25.

⁽⁶⁾ „Idem. Der Christliche Glaube, nach den Grundsätzen der Evangelischen Kirchen im Zusammenhange dargestellt.” Berlin 1861. II § 115.

⁽⁷⁾ „Idem.” § 129, 2. § 133. „Praktische Theologie” bladz. 12 v.v.

⁽⁸⁾ „Idem. Praktische Theologie” bladz. 28.